

Keywords: standardization of library activity, normative and methodological framework, ISO standards, national standards, library work.

УДК 02: [1/2+7/8+93/94]

Воскобойнікова-Гузєва Олена Вікторівна,

доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник, завідувач кафедри бібліотекознавства та інформології,

Київський університет імені Бориса Грінченка,

Київ, Україна

ЦИФРОВА ГУМАНІТАРИСТИКА В ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРОЕКТАХ ТА ПІДГОТОВЦІ КАДРІВ

Висвітлено результати аналізу досвіду підготовки фахівців із цифрової гуманітаристики на міжфакультетських магістерських програмах в Канаді, проведення літніх шкіл із цифрової гуманітаристики та визначення перспектив запровадження таких програм в Україні. Обґрунтовано, що цифрові гуманітарні науки об'єднують інформаційно-комунікаційні методи і теорії з дослідженням і викладанням у галузі гуманітарних наук, а підготовка фахівців у галузі цифрової гуманітаристики є надзвичайно актуальним і важливим завданням для системи вищої освіти України.

Ключові слова: вища освіта; інформаційні технології; міждисциплінарна підготовка; цифрова гуманітаристика, цифрові проекти.

Проблема дотримання балансу у розгортанні якісних проектів з цифрової гуманітаристики (ЦГ) та підготовки кадрів, які б володіли відповідними навичками у галузі інформаційних технологій та гуманітарних наук є доволі актуальною. На початку ХХІ ст. у світі виник цілий міждисциплінарний напрям наукових досліджень та проектів – Цифрова гуманітаристика (Digital Humanities), а згодом і підготовки фахівців за цим напрямом. У Маніфесті з цифрової гуманітаристики (Manifesto for the Digital Humanities, 2010) зазначено, що курси з цифрової гуманітаристики мають бути включені до програм з усіх гуманітарних та

суспільствознавчих дисциплін. В українському бібліотекознавстві питання аналізу вітчизняних проектів із ЦГ висвітлюється у багатьох публікаціях, зокрема В. Копаневої (досліджено здобутки цифрової гуманітаристики, які представлені демографічними, археологічними та соціологічними дослідженнями, лінгвістичними та бібліометричними проектами академічних установ), Т. Ярошенко та С. Чуканової (містять приклади створення цифрових проектів українськими бібліотеками, музеями та іншими закладами культури). Проте питання підготовки кадрів для такої сфери діяльності ще тільки починає досліджуватися, попри той факт, що у світі вже існують певні міждисциплінарні підходи і рішення.

З метою актуалізації основних напрямів підготовки майбутніх фахівців для інформаційної справи нами здійснюється постійний моніторинг змісту освітніх програм підготовки фахівців з бібліотечних та інформаційних наук різних країн світу. Зокрема у 2017–2019 рр. було приділено увагу університетській підготовці інформаційних фахівців у європейських країнах, таких як Данія, Іспанія, Литва, Польща, Хорватія та ін. Проаналізовані освітні програми відрізняються міждисциплінарністю, орієнтовані на здобуття практичних навичок зі створення та управління цифровим контентом, отже включають велику кількість саме інформаційно-технологічних дисциплін, які пропонуються для засвоєння студентам. Проте найвиразніше, на нашу думку, підготовка таких фахівців представлена в освітніх програмах із цифрової гуманітаристики університетів Канади, які пропонуються для здобувачів бакалаврського та магістерського ступеня. Повний виклад результатів дослідження канадських освітніх програм з цифрової гуманітаристики вже оприлюднено автором на сторінках часопису «Неперервна професійна освіта: теорія і практика», № 2 за 2019 р., тому в межах цієї публікації лише зазначено основні форми таких програм та представимо ще й інші формати з підготовки фахівців у галузі ЦГ.

Отже, в університетах Канади існують різноманітні комбіновані та міждисциплінарні програми. Наприклад, Університет Торонто пропонує вступникам комбіновану програму Інституту комунікацій, культури, інформації і технологій (ІССІТ) «Ба-

калавр з гуманітарних наук / Магістр інформації (HBA / MI)». Програма дає можливість студентам поєднати одну з трьох програм бакалаврата – спеціаліста з управління цифровим підприємством (DEM), спеціаліста з інтерактивних цифрових медіа (IDM) або спеціаліста з комунікації, культури, інформації і технологій (CCIT) із ступеням магістра інформації на Факультеті інформації (iSchool). Така комбінована програма не тільки розширює професійні можливості для її здобувачів, а й суттєво економить час на її засвоєння – обидва ступені можна здобути за 5,5 років, а не за 6. Не менш цікаві і програми Університету Альберта, де Школа бібліотечно-інформаційних досліджень (SLIS) разом із Школою бізнесу Альберти реалізує комбіновану програму «Магістр ділового адміністрування / Магістр з бібліотечних та інформаційних досліджень», а на сьогодні ще й має спеціальну пропозицію – комбіновану освітню програму, спільну з Програмою з цифрової гуманітаристики «Магістр у галузі цифрових гуманітарних наук / Магістр з бібліотечних та інформаційних досліджень».

Існують і позауніверситетські або неакадемічні форми підготовки фахівців з ЦГ. Це, насамперед, літні школи з ЦГ, орієнтовані як на студентів, так і на досвідчених фахівців, зокрема Літній інститут ЦГ Університету Вікторії (Канада), Оксфордська літня школа (Велика Британія) та інші. Як зазначено у презентації літньої школи з цифрових гуманітарних наук Університету Монреалю (Канада), її учасники матимуть можливість ознайомитися із історією та критичними теоріями, необхідними для розуміння сфери досліджень ЦГ, а також практичними аспектами виробництва та використання оцифрованих документів (електронні видання, експлуатація соціальних мереж в академічному контексті, географічні уявлення, інструменти аналізу та візуалізації текстів). Також варто зазначити, що на базі Університету Монреалю 2013 р. був створений Міжвузівський науковий центр цифрових гуманітарних наук (CRHN), який об'єднує дослідників з 8 університетів та дослідницьких інститутів Квебеку, різноманітні форми діяльності якого – проекти, семінари, симпозиуми, видавничі серії, заслуговують на окреме вивчення.

В українському науково-освітньому просторі ми поки що спостерігаємо збільшення різноманітних цифрових проєктів у галузі соціогуманітаристики, які реалізуються фахівцями з різних галузей знань. Цілеспрямованої підготовки спеціалістів з ЦГ поки що не ведеться, хоча потенціал закладів вищої освіти України дозволяє вести мову про запровадження міждисциплінарних програм в межах спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» на стику із інформаційними науками.

UDC 02: [1/2+7/8+93/94]

Voskoboynikova-Huzieva Olena,

Doctor of Science in Social Communications, Senior Research Associate,
Head of Department of Library studies and Informology,
Borys Grinchenko Kyiv University,
Kyiv, Ukraine

DIGITAL HUMANITIES IN INFORMATION PROJECTS AND TRAINING

The purpose of the paper is to analyze the experience of preparing specialists in Library Science and Information Sciences (LIS) in the interdisciplinary Master's Degree Programs in Digital Humanities in Canada, realization of summer schools and determining the prospects for introducing such programs in Ukraine. Conclusions. Digital Humanities combine information and communication methods and theories with research and teaching in the field of art and the humanities. The training of specialists in the field of DH is an actual and important task for the higher education system in Ukraine.

Keywords: Digital Humanities; Digital projects; Higher Education; Information Technology; interdisciplinary training.